

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ریشه‌ها و راه‌حل‌های فساد اداری و بانکی

تالیف:

پیمان صحرائی

عارف قربانی

انتشارات موجک

سرشناسه: صحرائی، پیمان، ۱۳۶۷-

عنوان و نام پدیدآور: ریشه‌ها و راه‌حل‌های فساد اداری و بانکی / تالیف پیمان صحرائی، عارف قربانی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۱۲۷ ص.

شابک: ۵-۴۷۰-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۱۰۲۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۷.

موضوع: بانک و بانکداری -- ایران - فساد

موضوع: Banks and banking -- Corrupt practices-- Iran

موضوع: تخلفات اداری -- ایران - پیشگیری

موضوع: Misconduct in office -- Iran -- Prevention

شناسه افزوده: قربانی، عارف، ۱۳۶۳-

رده بندی کنگره: HG۳۳۵۲

رده بندی دیویی: ۳۳۲/۱۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۳۴۵۸۳

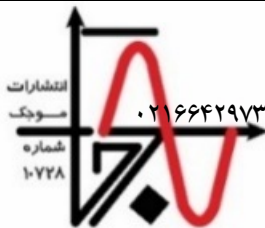
انتشارات موجک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: ریشه‌ها و راه‌حل‌های فساد اداری و بانکی

تالیف: پیمان صحرائی، عارف قربانی

مشخصات ظاهری: ۱۲۷ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۱، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۰۲۰۰۰۰ ریال، شابک: ۵-۴۷۰-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق

چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب

بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	پیش گفتار.....
۱۳	فصل اول: کلیات
۱۳	۱-۱ تشریح موضوع کتاب
۱۶	۲-۱ اهمیت موضوع
۱۹	فصل دوم: فساد بانکی و فساد مالی سازمانی.....
۱۹	۱-۲ تاریخچه فساد بانکی و مالی
۲۰	۲-۲ بانک‌ها: قدرتمند و تأثیرگذار.....
۲۱	۳-۲ علل گسترش فساد در سیستم بانکی
۲۱	۱-۳-۲ ضعف سیستم مدیریت ریسک
۲۵	۲-۳-۲ عدم وجود دستگاه نظارتی کارآمد.....
۲۵	۳-۳-۲ فقدان نظام‌های تنبیهی متناسب.....
۲۶	۴-۳-۲ فقدان فن آوری اطلاعات پیشرفته در سیستم بانکی.....
۲۶	۴-۲ چهار راه کار برای کاهش فساد بانک‌ها.....
۲۷	۱-۴-۲ ایجاد رویکرد مبتنی بر ریسک در سیستم بانکی.....
۲۸	۲-۴-۲ مبارزه‌ی جدی با پولشویی.....
۲۹	۳-۴-۲ تجدید ساختار سیستم نظارتی بخش مالی کشور.....

- ۳۰..... ۴-۴-۲ توسعه‌ی فن آوری در بانک‌ها
- ۳۱..... ۵-۲ جمع‌بندی
- ۳۲..... ۶-۲ مفهوم فساد مالی در سازمان
- ۳۳..... ۷-۲ عناصر فساد مالی سازمانی
- ۳۳..... ۱-۷-۲ عنصر مادی
- ۳۳..... ۲-۷-۲ عنصر روانی
- ۳۴..... ۸-۲ مصادیق فساد مالی سازمانی

فصل سوم: راهکارهای پیشگیری از فساد مالی و اداری..... ۳۵

- ۳۵..... ۱-۳ راهکارهای پیشگیری از فساد مالی
- ۳۶..... ۲-۳ پیشگیری اجتماعی
- ۳۷..... ۳-۳ پیشگیری وضعی
- ۳۷..... ۴-۳ راهکارهای پرخطر کردن جرم فساد مالی
- ۳۹..... ۵-۳ راهکارهای دشوار ساختن ارتکاب جرم فساد مالی
- ۳۹..... ۶-۳ کاهش جاذبه‌ی جرم فساد مالی
- ۴۱..... ۷-۳ پیشگیری زودرس یا رشد مدار
- ۴۲..... ۸-۳ پیشنهادات و راهکارهای مبارزه با فساد
- ۴۲..... ۱-۸-۳ عزم ملی و اراده‌ی سیاسی
- ۴۲..... ۲-۸-۳ خصوصی‌سازی
- ۴۲..... ۳-۸-۳ تقویت اعتماد مردم
- ۴۳..... ۴-۸-۳ اصلاح قوانین
- ۴۳..... ۵-۸-۳ طرح جامع مبارزه با فساد
- ۴۳..... ۶-۸-۳ اصلاح ساختار اداری
- ۴۴..... ۷-۸-۳ تعبیه مکانیزم‌های اطمینان بخش
- ۴۴..... ۸-۸-۳ آموزش ضد فساد

- ۳-۸-۹ اصلاح نهادهای قضایی و هماهنگی و همکاری میان آنها ۴۴
- ۳-۸-۱۰ افزایش نظارت عمومی ۴۴
- ۳-۸-۱۱ ایجاد مکانیزم‌های شفاف در کارهای اداری ۴۵
- ۳-۸-۱۲ افزایش آگاهی عمومی ۴۵
- ۳-۸-۱۳ رشد اقتصادی و معیشتی ۴۵
- ۳-۹ مفهوم فساد اداری و فساد اقتصادی ۴۶
- ۳-۱۰ علل و عوامل شکل‌گیری فساد اداری و اقتصادی در کشور ۴۶
- ۳-۱۱ راهکارهای کاهش فساد اداری و اقتصادی ۴۸

فصل چهارم: ریشه‌ها و راه‌حل‌های فساد مالی ۵۳

- ۴-۱ نقش فساد مالی بر عملکرد سازمان ۵۳
- ۴-۲ واژه کاوی فساد ۵۵
- ۴-۳ تعاریف فساد اداری ۵۶
- ۴-۴ تعریف فساد بر مبنای افکار عمومی ۵۷
- ۴-۵ تعریف فساد بر اساس منافع عمومی ۵۸
- ۴-۶ تعریف فساد کلان-فساد خرد ۵۹
- ۴-۷ انواع فساد اداری ۵۹
- ۴-۷-۱ رشوه ۶۰
- ۴-۷-۲ اختلاس ۶۰
- ۴-۷-۳ دو دوزه بازی ۶۰
- ۴-۷-۴ کلاهبرداری ۶۱
- ۴-۷-۵ اخاذی ۶۱
- ۴-۷-۶ پارتی بازی ۶۱
- ۴-۷-۷ تبارگرایی ۶۲
- ۴-۸ نظریه‌های فساد اداری ۶۲

- ۶۲..... ۱-۸-۴ رویکرد هزینه- فایده.....
- ۶۳..... ۲-۸-۴ رویکرد محرومیت نسبی.....
- ۶۳..... ۳-۸-۴ رویکرد رانت جویی.....
- ۶۴..... ۴-۸-۴ رویکرد کارفرما- غیر کارگزار.....
- ۶۴..... ۵-۸-۴ رویکرد حامی- پیرو.....
- ۶۵..... ۶-۸-۴ رویکرد اخلاقی.....
- ۶۶..... ۹-۴ علل پیدایش و گسترش فساد اداری.....
- ۷۰..... ۱۰-۴ فساد از دیدگاه اسلام و قرآن.....

۷۳..... فصل پنجم: ریشه‌ها و راه‌حل‌های فساد اداری.....

- ۷۳..... ۱-۵ فساد و سلامت اداری.....
- ۷۴..... ۲-۵ مفهوم فساد اداری.....
- ۷۶..... ۳-۵ انواع فساد.....
- ۷۷..... ۴-۵ انواع فساد اداری.....
- ۷۸..... ۵-۵ عوامل مؤثر بر فساد.....
- ۷۸..... ۶-۵ علل بروز فساد اداری.....
- ۷۹..... ۱-۶-۵ علل فرهنگی و محیطی.....
- ۷۹..... ۲-۶-۵ علل شخصیتی.....
- ۷۹..... ۳-۶-۵ علل اداری و سازمانی.....
- ۸۰..... ۷-۵ پیامدهای فساد اداری.....
- ۸۲..... ۸-۵ ویژگی‌های نظام اداری سالم.....
- ۸۳..... ۹-۵ راهکارهای افزایش سلامت اداری.....
- ۸۳..... ۱-۹-۵ رویکرد علمی.....
- ۸۳..... ۲-۹-۵ رویکرد تجربی.....
- ۸۳..... ۳-۹-۵ رویکرد ارزشی.....

۴-۹-۵ رویکرد تطبیقی..... ۸۴

۱۰-۵ راهکارهای افزایش سلامت اداری در ایران..... ۸۴

فصل ششم: تحقیقات مربوط به فساد اداری و بانکی..... ۸۷

۱-۶ پیشینه پژوهش‌های انجام شده در داخل..... ۸۷

۲-۶ پیشینه پژوهش‌های انجام شده در خارج کشور..... ۹۴

فصل هفتم: جمع‌بندی..... ۱۰۱

۱-۷ نتیجه‌گیری..... ۱۰۱

۲-۷ پیشنهادها..... ۱۱۴

منابع..... ۱۱۷

منابع فارسی..... ۱۱۷

منابع انگلیسی..... ۱۲۵

پیش‌گفتار

در آغاز هزاره سوم، داده‌های موجود بیانگر آن است که بیشتر کشورها با فساد دست به گریبان‌اند، بی‌آنکه در برابر آن مقابله‌ای جدی صورت گیرد. نتایج پژوهش‌های انجام شده از سوی سازمان شفافیت بین‌الملل در سال ۲۰۰۹ بین ۱۶۸ کشور نشان می‌دهد که مردم جهان فساد را مسئله‌ای بگرنج می‌دانند که به شکلی گسترده زندگی آنان را تحت تأثیر قرار داده به گونه‌ای که از هر ده نفر، یک نفر از مردم جهان رشوه پرداخت کرده است. گفتنی است این میزان در کشورهای حوزه آسیا اقیانوسیه افزایش یافته است. فساد اقتصادی پدیده‌ای است که در همه جوامع اعم از توسعه یافته و در حال توسعه یافت می‌شود؛ اما تأثیرات منفی آن در کشورهای در حال توسعه به مراتب بیشتر از کشورهای توسعه یافته است. در بسیاری از این جوامع، فساد هزینه سنگینی به بار می‌آورد بدین بیان که عملکرد بازارهای آزاد را دچار اختلال می‌کند باعث کندی روند توسعه اقتصادی می‌گردد و همچنین سبب شکل‌گیری طبقه نوکیسه می‌شود.

بنابر گفته فارل (۱۹۹۹) تخمین دقیق میزان هزینه تقلب و مصداق‌های آن دشوار است زیرا اولاً بسیاری از تقلب‌ها و سوء استفاده‌ها کشف نمی‌شوند و همه موارد کشف‌شده نیز افشا نمی‌گردد و دوم آنکه تأثیر مالی اقدامات مجرمانه نیز قابل اندازه‌گیری نخواهد بود. با این همه تاکنون پژوهشی انجام نشده که برآوردی از میزان هزینه‌های تقلب و مصداق آن را در ایران نشان دهد؛ اما می‌توان شواهد دیگری به دست داد که تا اندازه‌ای نشان دهنده اهمیت موضوع در ایران باشد. برای نمونه بر مبنای شاخص فساد مالی در بین ۱۶۸ کشور که سازمان شفاف‌سازی بین‌المللی در سال ۲۰۰۹ آن را بررسی کرده ایران رتبه ۸۸ را به خود اختصاص داده است.

فساد مسئله‌ای است که در تمام ادوار گریبانگیر دستگاه‌ها و سازمان‌ها بوده و هسته اندیشه بسیاری از دانشمندان و محققان بوده است. فساد حاکمیت قانون، دموکراسی و حقوق بشر را تهدید می‌کند حکومت خوب، انصاف و عدالت اجتماعی را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد و رقابت‌پذیری در

اقتصاد را کم می‌کند و توسعه اقتصادی را با مشکل روبرو می‌کند و بنیان‌های اخلاقی جامعه را متزلزل می‌کند به همین جهت تلاش‌های زیادی توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی جهت مبارزه با آن صورت گرفته اما موفقیت آنها محدود بوده است.

فساد اداری نیز به عنوان یکی از عمومی‌ترین اشکال فساد پدیده‌ای است که مرزهای زمان و مکان را در نور دیده و با این ویژگی نه به زمان خاصی تعلق دارد و نه به جامعه خاصی مربوط می‌شود. مطالعات متعدد در مورد فساد اداری نشان داده است که اولاً فساد اداری به طور گسترده در اکثر کشورهای در حال توسعه وجود دارد ثانیاً فساد اداری نه تنها نقض عدالت اداری و تضییع حقوق شهروندان است، بلکه از نظر رشد و توسعه اقتصادی برای کشور بسیار زیان بار است و سرانجام اینکه سومین نتیجه این تحقیقات که بسیار امیدوار کننده است، این است که برخلاف تصور بسیاری از افراد بدبین که بیان می‌کنند که روش موثری برای مبارزه با فساد اداری و کم کردن آن وجود ندارد، تحقیقات تجربی و کاربردی نشان داده است که برخی از کشورها با به کار بردن این روش‌ها تا مقدار قابل توجهی از شیوع فساد کاهش داده‌اند.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: فساد بانکی و فساد مالی سازمانی

فصل سوم: راهکارهای پیشگیری از فساد مالی و اداری

فصل چهارم: ریشه‌ها و راه‌حل‌های فساد مالی

فصل پنجم: ریشه‌ها و راه‌حل‌های فساد اداری

فصل ششم: تحقیقات مربوط به فساد اداری و بانکی

فصل هفتم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب من را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

پیمان صحرائی، عارف قربانی

بهار ۱۴۰۱

Roots and Solutions of Administrative and Banking Corruption

Peyman Sahraee
Aref Ghorbani

فساد مسئله‌ای است که در تمام ادوار گریبانگیر دستگاه‌ها و سازمان‌ها بوده و هسته اندیشه بسیاری از دانشمندان و محققان بوده است. فساد حاکمیت قانون، دموکراسی و حقوق بشر را تهدید می‌کند حکومت خوب، انصاف و عدالت اجتماعی را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد و رقابت پذیری در اقتصاد را کم می‌کند و توسعه اقتصادی را با مشکل روبرو می‌کند و بنیان‌های اخلاقی جامعه را متزلزل می‌کند به همین جهت تلاش‌های زیادی توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی جهت مبارزه با آن صورت گرفته اما موفقیت آنها محدود بوده است.

فساد اداری نیز به عنوان یکی از عمومی‌ترین اشکال فساد پدیده‌ای است که مرزهای زمان و مکان را در نور دیده و با این ویژگی نه به زمان خاصی تعلق دارد و نه به جامعه خاصی مربوط می‌شود. مطالعات متعدد در مورد فساد اداری نشان داده است که اولاً فساد اداری به طور گسترده در اکثر کشورهای در حال توسعه وجود دارد ثانیاً فساد اداری نه تنها نقض عدالت اداری و تضییع حقوق شهروندان است، بلکه از نظر رشد و توسعه اقتصادی برای کشور بسیار زیان بار است و سرانجام اینکه سومین نتیجه این تحقیقات که بسیار امیدوار کننده است، این است که برخلاف تصور بسیاری از افراد بدبین که بیان می‌کنند که روش موثری برای مبارزه با فساد اداری و کم کردن آن وجود ندارد، تحقیقات تجربی و کاربردی نشان داده است که برخی از کشورها با به کار بردن این روش‌ها تا مقدار قابل توجهی از شیوع فساد کاهش داده‌اند.

